

UURINGU RAPORT:

Eesti elanike teadmised ja hoiakud Eesti arengukoostöö suundade kohta

Seoses Eesti välispoliitika uue [arengukava](#) loomisprotsessiga, mis hõlmas ka arengukoostöö valdkonna ülevaatamist, tegi Arengukoostöö Ümarlaud arvamusuuringu arengukoostööd puudutavate hoiakute ja teadmiste kohta Eesti elanike hulgas. Kuigi uue, uuringuga samal ajal valminud arengukava järgi on Eesti välispoliitilised, sh arengukoostöö suunad ja põhimõtted muutunud, otsustasime uurida rahva teadlikkust ja toetust senisele tegevusele. Uuringus küsisime Eesti elanike arvamust nii arengukoostöö tegevussuundade, prioriteetsete piirkondade kui ka arengukoostöö rahastuse määra kohta ning palusime neil hinnata oma teadlikkust Eesti arengukoostöö põhimõtete ja suundade puhul. Uurisime ka seda, millist ühte arengukoostöö sihtpiirkonda peaksid vastajad kõige olulisemaks.

Uuring valmis 2020. aasta kevadel koostöös uuringufirmaga Norstat, kes teostas küsitluse 28. aprillist 7. maini ning sellele vastas kokku 1000 18-aastast ja vanemat Eesti Vabariigi elaniku. Küsitlus teostati telefoni- ja veebiküsitluse kombinatsioonina, millele telefonis vastas 853 ja veebis 147 vastajat. Valimi andmed on tulemuste esinduslikkuse tagamiseks kaalutud vastavaks Eesti elanike proportsionaalsele jaotusele peamiste sotsiaaldemograafiliste tunnuste alusel. Küsitlus teostati perioodil, mil oli juba kehtestatud eriolukord COVID-19 pandeemia tõttu.

Valminud raport ja uuringutulemused on mõeldud praktilise vahendina arengukoostöö valdkonna edasiseks arendamiseks.

Uuringut rahastati Välisministeerium arengu- ja humanitaarabi vahenditest.

UURINGUS OSALES

1000

INIMEST

 853

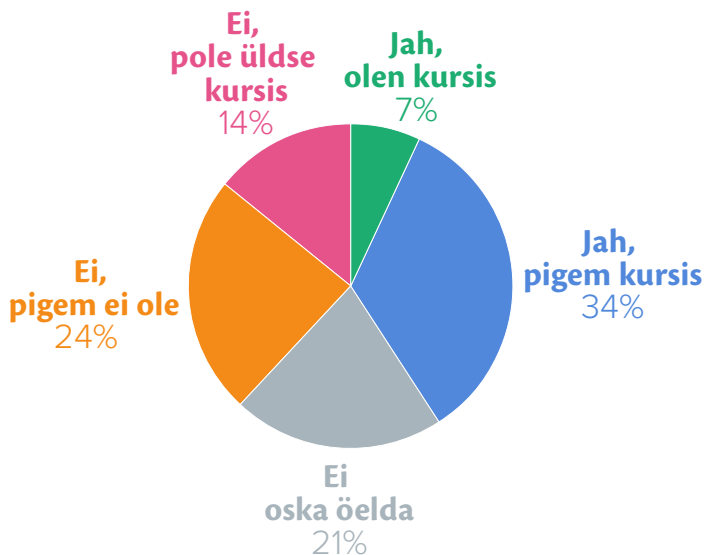
 147

TEADLIKKUS EESTI ARENGUKOOSTÖÖ PÕHIMÕTETEST JA SUUNDADEST

Uurisime, kas ja millisel määral on vastajad teadlikud Eesti arengukoostöö põhimõtetest ja suundadest. Vastanutest 41% hindas oma teadmisi Eesti arengukoostöö põhimõtete ja suundade kohta heaks: 7% leidis, et on valdkonnaga kursis ning 34% pigem kursis. 38% vastanutest pidas oma teadmisi ebapiisavaks: 24% pigem ei ole kursis ja 14% ei ole üldse kursis. 21% vastanutest ei osanud oma teadmisi selles valdkonnas hinnata. Teadlikkus arengukoostööst varieerus mingil määral rahvusgrupiti — muu kodakondsusega vastajate hulgast ei osanud oma teadmisi hinnata ligi kolmandik ehk 29%.

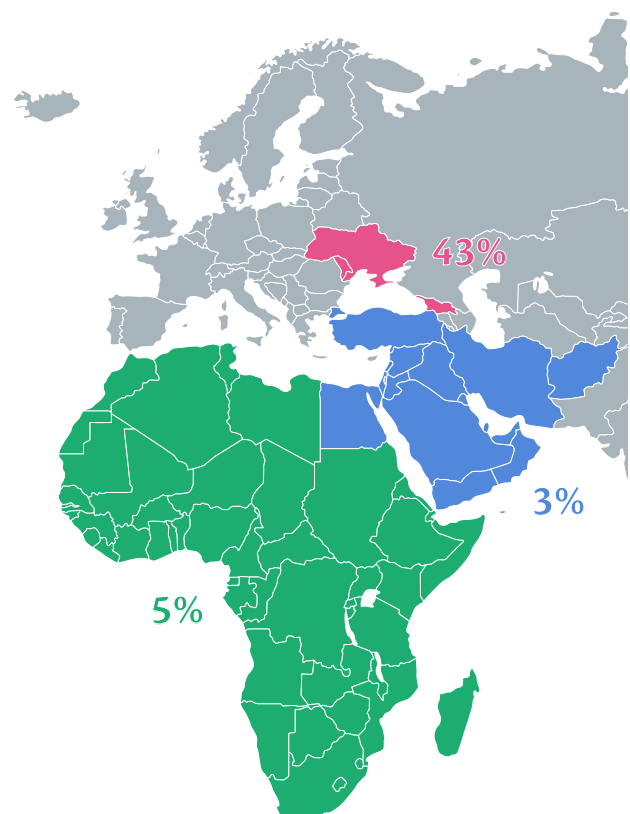
Enim on arengukoostööga kursis 50–74-aastaste vanusegrupp. Kõige kesisemaks hindasid oma teadmisi 25–34- ja 15–24-aastased vastajad.

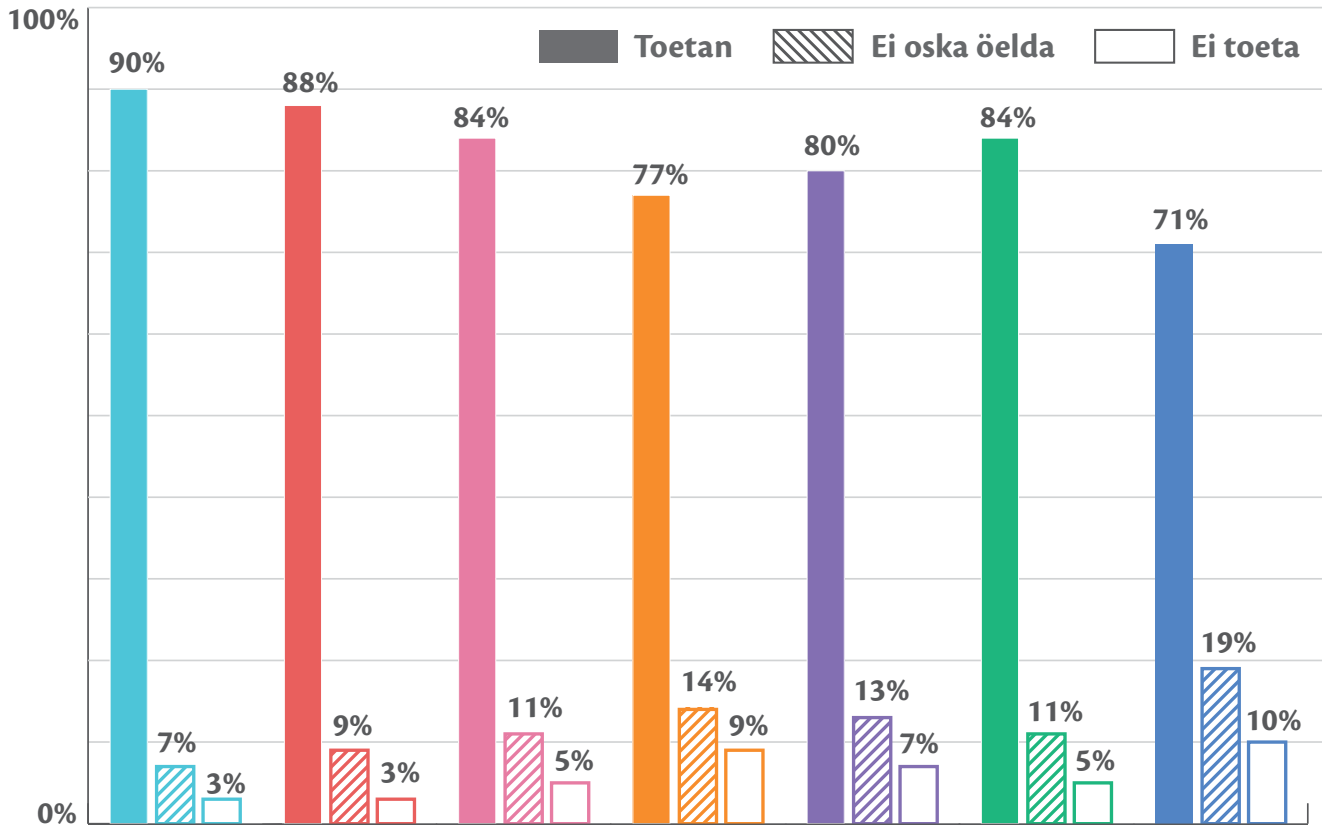
PRIORITEETSED PIIRKONNAD

Uurisime, milliste piirkondade arengut peaks Eesti riik arengukoostöö kaudu peamiselt toetama. Ligi pool ehk 47% vastanutest pidas prioriteetseks idapartnerlust ehk Gruusia, Moldova ja Ukraina toetamist. Vastavalt 5% ja 3% pidas prioriteetideks Aafrika ja Lähis-Ida riike, sh Afganistani. 29% vastanutest ei osanud peamist sihtpiirkonda välja tuua. 17% leidis, et Eesti ei peaks arengukoostöösse panustama. Aafrika toetamist pidas oluliseks 12% õpilastest ja üliõpilastest, samas kui muude piirkondade toetajate puhul selget vanuseprofiili ei moodustunud.

Piirkondade toetusprotsendi suure erinevuse üks põhjus võib olla asjaolu, et vastajad said valida ainult ühe piirkonna. See tähendab, et kui vastajad väärtustavad tegelikult nii idapartnerlust kui ka Aafrika ja Lähis-Ida toetamist, siis vastustes kajastub üksnes nende esimene valik.

HINNANGUD ARENGUKOOSTÖÖ TEGEVUSSUUNDADELE

Uuring keskendus suuresti sellele, et selgitada välja Eestis elavate inimeste hoiakud erinevate arengukoostöö valdkondade puhul. Uurisime, milliste tegevussuundade rahastamist Eesti elanikud toetavad ja mis pole nende jaoks niivõrd oluline. Vastused olid kõigi valdkondade puhul peamiselt toetavad, isegi kõige ebapopulaarsemad tegevusvaldkonnad said siiski üle 70% vastanute toetuse.

Kvaliteetne haridus

Tervishoiuvaldkonna arendamine

Rahu ja stabiilsuse kindlustamine

Demokraatia areng, hea valitsemistava ja inimõiguste tagamine

Majandusarengu edendamine

Keskkonnasäästliku arengu soodustamine

Eesti avalikkuse teadlikkuse suurendamine arengukoostöö teemal

KVALITEETNE HARIDUS

Uuringu põhjal toetab 90% vastanutest kvaliteetse hariduse andmist arengukoostöö kaudu. Seda toetasid sarnases osakaalus kõik soolised, vanuse- ja rahvusgrupid. Vastanutest 3% ei toeta seda tegevussuunda ja 7% ei oska seisukohta võtta. Kuigi ka teistele valdkondadele on toetus tugev, on kvaliteetse hariduse andmine arengukoostöö kaudu vastajate hulgas selge prioriteet.

TERVISHOIUVALDKONNA ARENDAMINE

Tervishoiuvaldkonna arendamist arengukoostöö sihtriikides toetab 88% vastanutest. Valdkonna toetamisele on vastu 3% vastanutest ja seisukohta ei võtnud vastamise hetkel 9% vastanutest. Tervishoiuvaldkonna arendamine on vastanute arvamusele tuginedes samuti prioriteet.

RAHU JA STABIILSUSE KINDLUSTAMINE

Arengukoostöö kaudu rahu ja stabiilsuse kindlustamist toetas 84% vastanutest, tegevussuunale oli vastu 5% ja 11% ei võtnud seisukohta.

Rahu ja julgeolek on Eesti välispoliitika peamine prioriteet ja paljud arengukoostöö tegevused keskenduvad otseselt või kaudselt julgeoleku ning stabiilsuse tagamisele ja suurendamisele.

DEMOKRAATIA ARENG, HEA VALITSEMISTAVA JA INIMÕIGUSTE TAGAMINE

Uuringutulemuste kohaselt toetas 77% vastanuid arengukoostöö kaudu demokraatia arengusse, heasse valitsemistavasse ning inimõiguste tagamisesse panustamist. Eesti tegevust selle arengukoostöö suunal ei toetanud 9% vastajatest. 14% ei osanud öelda, kas nad toetavad seda või mitte.

MAJANDUSARENGU EDENDAMINE

Küsitlusele vastanutest toetas 80% majandusarengu edendamist arengukoostöö kaudu. Seejuures oli 7% tegevusele vastu ja 13% ei võtnud seisukohta.

Eesti välispoliitika arengukava põhjal on äri-diplomaatia ja vastastikune majandusareng Eesti välispoliitika üks prioriteetne valdkond.

KESKKONNASÄÄSTLIKU ARENGU SOODUSTAMINE

Sellel aastal on Euroopa mastaabis üks oluline välispoliitiline suund keskkonnasäästlikkus, sh koordineerib keskkonnasäästlikke tegevusi ja eesmärgi Euroopa [rohelepe](#). Samuti on tegu olulise valdkonnaga kestliku arengu eesmärkide hulgas.

Keskkonnasäästliku arengu soodustamist toetavaid tegevusi partnerriikides toetas 84% vastanutest. Tegevussuunda ei toetanud 5% ja seisukohta ei osanud võtta 11% vastanutest.

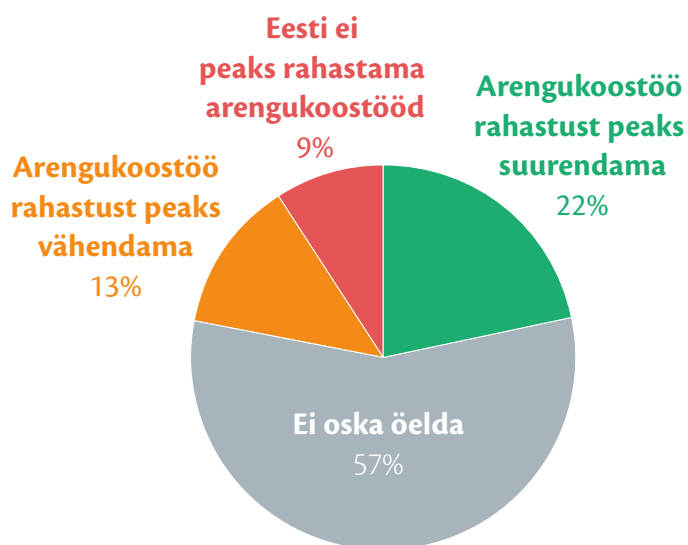

EESTI AVALIKKUSE JA ERITI NOORTE TEADLIKKUSE SUURENDAMINE ARENGUKOOSTÖÖ, HUMANITAARABI NING ÜLEILMSETE ARENGU-PROBLEEMIDE TEEMAL

Maailmahariduse pakkumist Eestis elavate inimeste hulgas toetas 71% vastanutest. 19% ei soovinud seisukohta võtta ning 10% hinnangul ei peaks Eesti riik selles suunas panustama.

ARENGUKOOSTÖÖ RAHASTUS

Uurisime küsitluses Eesti elanike hoiakuid arengukoostöö rahastuse suuruse kohta. Üle poole vastanutest, täpsemalt 57%, ei osanud arengukoostöö rahastuse suurendamise või vähendamise puhul seisukohta võtta. 22% vastanutest arvas, et Eesti peaks arengukoostöö rahastust senise 0,16% RKT-st asemel suurendama. 13% hinnangul peaks rahastust vähendama ja 9% leidis, et Eesti ei peaks üldse arengukoostööd rahastama.

MILLISESSE VALDKONDA PANUSTAKSID EESTI ELANIKUD 0,16% OMA SISSETULEKUST?

Küsisime, et kui inimesel oleks isiklikult võimalik panustada arengukoostöösse, millistesse koostöö suundadesse panustaksid nad ise 0.16% oma sissetulekust. Üksnes 15% eelistaks mitte ühtegi valdkonda toetada. Tervishoiuvaldkonna arendamist ja kvaliteetse hariduse andmist toetaks vastavalt 45% ja 37% uuringus osalenu-test. Keskkonnasäästliku arengu soodustamisse, rahu ja stabiilsuse kindlustamisse ning majandusarengu edendamisesse panustaksid vastavalt 23%, 20% ja 18% vastanutest. Demokraatia arengut, hea valitsemistava ning inimõiguste tagamist ja Eestis maailmahariduse pakkumist toetaksid 13% ja 9% vastanutest.

KOKKUVÕTE

Vaatamata maailma raputanud COVID-19 kriisile ja majanduslikule ebastabiilsusele on Eesti elanike suhtumised ja hoiakud arengukoostöö rahastuse ning tegevussuundade puhul pigem positiivsed. On ilmne, et lähedasemate ja isiklikult puudutavate teemade puhul, näiteks haridus ja tervishoid ning idapartnerlus, on inimestel suurem tajutud teadlikkus ja poolehoid Eesti riigi toetatud arengukoostöö tegevuste puhul. Vähem populaarsete piirkondade ja teemade puhul võib olla põhjuseks isikliku sideme puudumine ja vähene teadlikkus abstraktsematest valdkondadest (nt maailmaharidus, hea valitsemistava) ning riiklikest tegevustest asukoha mõttes kaugemates sihtriikides (nt Aafrika riigid ja Afganistan).

Kuigi arengukoostöö rahastuse poole pealt on inimesed altimad seisukohta võtma, on vähemalt 90% vastanute jaoks oluline mingi kindel riigipoolne arengukoostöö tegevussuund. Prioriteetsena märgiti nii kvaliteetset haridust kui ka tervishoidu. Just neisse valdkondadesse oleks vastajad ka ise valmis oma sissetulekust 0,16% panustama. Mõnevõrra vähem toetati maailmahariduse ja demokraatia arengut edendavaid tegevusi. Üldine tajutud teadlikkus arengukoostöö põhimõtete ja suundade kohta oli küll pigem suur, kuid ainult 7% vastanutest tundis end oma teadmistes lõpuni enesekindlalt.

ARENGUKOOSTÖÖ ÜMARLAUA SOOVITUSED

Uuringutulemuste põhjal on arengukoostöö valdkonnas nii riigi partneri kui ka vabaühenduste katusorganisatsioonina tegutsev Arengukoostöö Ümarlaud koostanud soovitusel, et arendada arengukoostöö valdkonda ja parandada Eesti elanike teadlikkust arengukoostöös.

- 1** Võttes arvesse käimasolevaid keskkonnasäästlikkusele keskenduvaid globaalseid ja üleeuroopalisi protsesse ning Eesti elanike pigem madalat toetust keskkonnasäästlikkust edendavatele tegevustele arengukoostöös, peame oluliseks riigipoolset ühtsest strateegilist lähenemist keskkonnasäästlikule arengukoostööle ning seda toetavat teavitustööd laiema avalikkuse suunal. Soovitame Välisministeeriumil luua valitsusülese tegevuskava koos teavituseesmärkidega, mis keskenduks keskkonnasäästlikkusele ning kestliku arengu eesmärkidele arengukoostöös ja välispoliitikas.
- 2** Uuringutulemustest ilmneb vajadus arengukoostöö rahastuse ja tegevussuundade laiema teavitustegevuse järele. Soovitame koostöös arengukoostööd tegevate organisatsioonidega

teha teavitustegevusi ühiskondliku teadlikkuse suurendamiseks, mis hõlmaks erineva emakeelega inimesi kõigist vanusegruppidest ja elualadelt.

- 3** Teadlikkuse parandamine maailmahariduse ja arengukoostöö teemadel eeldab maailmahariduse osakaalu suurendamist kõigis haridusastmetes ja formaatides (nii formaalses kui ka mitteformaalses hariduses), ning kättesaadavust elukestva õppe raamistikus. Selleks, et tagada maailmahariduse kvaliteeti ja kättesaadavust, soovitame luua riiklik ja ühtne maailmahariduse visioon ning kaasav ja sidus maailmahariduse platvorm.
- 4** Soovitame suurendada teavitustegevust hetkel Eesti elanike seas vähem populaarsete tegevussuundade ja sihtriikide kohta, näiteks demokraatia areng, hea valitsemistava ning tegevus Lähis-Ida ja Aafrika suunal. Üldine teadlikkuse tõus on eelduseks, et suureneks elanikkonna toetus Eesti riigi valitud arengukoostöö suundadele, mis hõlmab ka hetkel vähem populaarseid valdkondi.